

Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 2. února 2023 ve věci č. 9634/17 – *Janáček proti České republice*

Senát páté sekce Soudu jednomyslně shledal, že došlo v řízení před Ústavním soudem k porušení práva stěžovatele na spravedlivý proces ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy, neboť v rámci řízení o ústavní stížnosti Ústavní soud stěžovateli nezaslal k vyjádření písemná stanoviska, která si vyžádal od obecných soudů.

I. Skutkové okolnosti

Stěžovatel podal v dubnu 2016 ústavní stížnost, v níž namítal porušení majetkových práv a práva na spravedlivý proces v řízení o rozdělení společného jmění manželů. Ústavní soud vyzval okresní, krajský a Nejvyšší soud, aby se k ústavní stížnosti vyjádřily. V červenci 2016 Ústavní soud mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků ústavní stížnost odmítl. Ve svém usnesení výslovně uvedl, že si k posouzení věci vyžádal vyjádření obecných soudů, a poté co se seznámil s jejich obsahem, dospěl k závěru, že ústavní stížnost je zjevně neopodstatněná. Na dotaz právního zástupce stěžovatele, proč mu nebyla poskytnuta možnost seznámit se s písemnými vyjádřeními obecných soudů Ústavní soud v září 2016 odpověděl, že pokud mu nebyly zaslány, soudce zpravodaj musel nabýt přesvědčení, že neobsahovala nové informace nebo právní argumenty.

II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODS. 1 ÚMLUVY

Stěžovatel před Soudem namítá, že písemná vyjádření obecných soudů rozhodujících v jeho věci, na nichž Ústavní soud založil své závěry, mu nebyla v rozporu se zásadou kontradiktornosti řízení předložena k vyjádření, jak vyžaduje čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Soud v úvodu předestřel, že právo na kontradiktornost řízení v sobě zahrnuje i právo účastníků seznámit se se všemi důkazy nebo vyjádřeními předloženými s cílem ovlivnit konečné rozhodnutí soudu, jakož i možnost zaujmout k nim stanovisko. Připomněl, že již rozhodoval o celé řadě stížností proti České republice, které se týkaly neposkytování dokumentů účastníkům řízení před Ústavním soudem (viz např. *Milatová a ostatní proti České republice*, č. 61811/10, rozsudek ze dne 21. června 2005). V návaznosti na ně přitom Ústavní soud zavedl vnitřní pravidla pro nakládání s podáními stran, aby byla zajištěna kontradiktornost procesu. Soud dále připomněl, že toto právo není absolutní, když v některých případech nemůže mít absenci možnosti vyjádřit se k určité písemnosti vliv na výsledek sporu (*Vokoun proti České republice*, č. 20728/05, rozsudek ze dne 3. července 2008, § 26). V projednávané věci se však vyjádření obecných soudů bezprostředně týkala stížnostní nastolené otázky, jak obecné soudy hodnotily provedené důkazy. Význam neposkytnutí vyjádření obecných soudů stěžovateli z hlediska celkové spravedlnosti řízení proto nešlo dle Soudu podceňovat (viz *3A.CZ s.r.o. proti České republice*, č. 21835/06, rozsudek ze dne 10. února 2011, § 34).

Soud v minulosti námitku na nepostoupení vyjádření Ústavním soudem odmítl, protože stěžovateli nevznikla podstatná újma ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. b) Úmluvy (viz např. *Holub proti České republice*, č. 24880/05, rozhodnutí ze dne 14. prosince 2010, pokud byly splněny dvě podmínky. Zprv, vyjádření pouze odkazovala na předchozí rozhodnutí účastníka v předmětné věci, a zadruhé, Ústavní soud se o nekomunikovaná vyjádření v odůvodnění svého rozhodnutí neopřel. Tyto předpoklady však v projednávané věci splněny nebyly. Vyjádření obecných soudů šla totiž nad rámec odůvodnění jejich vlastních rozhodnutí. Ústavní soud navíc v odůvodnění odmítavého usnesení naznačil, že z daných vyjádření vycházel. Soud zdůraznil, že pokud Ústavní soud nepovažuje za nutné postoupit vyjádření některého účastníka řízení ostatním, je nezbytné, aby takový postup jasně odůvodnil. Jelikož je primárně na účastníkovi samotném, aby posoudil, zda je k určitému dokumentu zapotřebí jeho vyjádření, či nikoli (*Vorotnikova proti Lotyšsku*, č. 68188/13, rozsudek ze dne 4. února

2021, § 21–22), musí existovat pádné důvody, aby mu vyjádření založená do spisu nebyla oznámena. Soud přitom nepovažuje za nutné zkoumat, zda v důsledku nekomunikování písemností vznikla stěžovateli újma, neboť k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy může dojít i bez toho (*Milatová a ostatní proti České republice*, cit. výše, § 65).

Na základě výše uvedeného dospěl Soud k závěru, že aby byla zachována spravedlivost řízení před Ústavním soudem, bylo zapotřebí poskytnout stěžovateli příležitost se s písemnými vyjádřeními obecných soudů seznámit a případně se k nim i vyjádřit. Došlo proto k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.